

ARBETSMARKNAD & STUDIER

Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2019

FÖRORD

För femte året i rad minskade arbetslösheten för kvinnorna Sedan år 2014 har arbetslösheten minskat varje år och det relativa arbetslöshetsstalet år 2019 blev 3,0 % för kvinnorna. Även för männen har arbetslösheten minskat sedan år 2014 varje år förutom 2019 då arbetslösheten blev kvar på 4,0 %, samma som år 2018.

Matchningen - en utmaning för de arbetssökande Vi uppnådde verksamhetsmålet att förbättra matchningen på arbetsmarknaden. I praktiken handlar det om att cirka 275 arbetssökande påbörjat en utbildning 2019. Likväl är det väldigt många arbetssökande som står långt ifrån arbetsmarknaden på grund av att de inte har de kompetenser som efterfrågas. I genomsnitt fick vi in 302 lediga jobb per månad under 2019. Så lediga jobb finns men inte tillräckligt många som har inga eller låga kompetenskrav. Vi erbjuder våra kunder förutom svenska för inflyttade (SFI) många andra slags sysselsättningsfrämjande utbildningar. Intresset för de utbildningarna (andra än SFI) bland våra arbetssökande är inte tillräckligt stort för att fylla alla platser, vilket är olyckligt då uppföljningen 2019 visade att mer än hälften av de som deltar i en sådan utbildning har jobb eller studerar sex månader efter avslutad utbildning.

Åland Living når fler än målet Inom ramen för AMS verksamhet Åland Living var målet att nå minst 25 000 personer som bor utanför Åland med budskap om arbetsmöjligheter på Åland. Åland Living har under 2019 genom nyhetsbrev, sociala medier, webbplats, mässor och samarbeten nått drygt 40 000 personer.

Fler sköter sina ärenden via e-tjänster Sedan juni 2017 har det varit möjligt att ansöka om arbetslöshetsförmåner och redovisa arbetslöshetstid via en e-tjänst. Antalet e-ansökningar har ökat med 29 % från år 2018 (184) till år 2019 (237). I januari 2020 redovisade 28 % av alla som beviljats arbetslöshetsförmåner sin arbetslöshetstid via e-tjänsten, vilket är en större andel än i januari 2019. Under 2018 anmälde sig 129 (42,2 % av alla nyanmälda) nya arbetssökande sig via e-tjänsten. Under 2019 anmälde sig 220 (56,7 % av alla nyanmälda) nya arbetssökande via e-tjänsten.

Antalet delbeslut för uppehållstillstånd för nya arbetstagare ökade med 133 % Under 2019 behandlades 56 (24, 2018) förstagångsansökningar som gällde AMS prövning av förutsättningarna för beviljande av uppehållstillstånd för arbetstagare.

Ny fräsch info Vi har fräschat upp entrérymmet med nya möbler och mera växter till glädje för våra besökare och även förstås för personalen.

Jag tackar personalen för ett väl utfört arbete 2019.

Tomas Lundberg
myndighetschef

ALLMÄNT

Om AMS

AMS leds av en myndighetschef som ansvarar för att fastställda mål uppnås. AMS ledningsgrupp, som består av myndighetschefen, biträdande myndighetschefen och handläggningsschefen, planerar och utvecklar verksamheten. AMS biträds av en rådgivande delegation som fungerar som ett informations- och kontaktorgan mellan arbetsgivare, arbetstagare, studerande och AMS.

AMS verksamhetsutrymmen finns i Magazin-husets andra våning, Nygatan 5 i Mariehamn. AMS har öppet för besök vardagar 10:00-15:00 och telefontid 08:00-16:15.

Värdegrund

RESPEKT

Alla som jobbar på AMS strävar efter att de vi möter ska få ett gott bemötande. Vi jobbar så att vi inger trygghet och så att vi får kunder, samarbetspartners och andra vi möter att känna delaktighet.

Vi visar respekt genom att låta andra vara såsom de är, utan att klandra dem för detta. Vi ser varje individ. AMS service är och ska vara individuell. Likväl så att vi ska agera opartiskt och jämlikt.

Förtroende är viktigt för oss. Att vi alltid tänker på den personliga integriteten är en grundförutsättning för att vi ska kunna inge förtroende och förtjäna ett förtroende. För att klara vårt uppdrag på ett bra sätt behöver vi en öppen kommunikation, både intern och ut mot kund och mot samarbetspartners.

TYDLIG KOMMUNIKATION

Internt så uppnår vi tydlig kommunikation genom att alla ska veta vart vi är på väg. Vi förstår att tvåvägskommunikation är allas ansvar. Vi ifrågasätter oklarheter då klarhet gällande till exempel regler och rutiner är avgörande för att vi ska kunna kommunicera tydligt och därmed agera sakligt och kunnigt.

Både internt samt gentemot kunder och samarbetspartners är vi lyssnande, lyhörda, tydliga, sakliga och kunniga. Vi strävar hela tiden efter att bli bättre på kommunikation. Både när det handlar om samtal och det skrivna ordet.

Regler om AMS organisation och verksamhet

AMS organisation regleras i landskapslagen (2006:9) om Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet. Närmare bestämmelser om den interna organisationen och uppgiftsfördelningen samt om användningen av beslutanderätten finns i myndighetens reglemente.

AMS verksamhet regleras i landskapslagen (2006:8) om arbetsmarknadspolitisk verksamhet, landskapslagen (2003:71) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa, landskapslagen (2006:71) om studiestöd, landskapslagen (2012:74) om främjande av integration och i landskapslagen (2015:56) om sysselsättningsfrämjande utbildning. AMS utför vissa uppgifter som tillhör rikets behörighet med stöd av överenskommelseförordningar, till exempel handlägger ansökningar om uppehållstillstånd för arbetstagare enligt 73 § utlänningslagen (FFS 301/2004). Myndigheten handhar uppgifter eller ger service

utgående från lagtingets budgetbeslut såsom verksamheten som ordnas under samlingsnamnet Åland Living samt arbetspsykologens tjänster.

Personal

Personalresurserna inom arbetsmarknadsservicen har bestått av 2 informatörer, 5 förmedlare och 5 vägledare samt 1 förmedlare/EURES-rådgivare.

Förutom personalresurserna inom arbetsmarknadsservicen har personalen bestått av 1 myndighetschef, 1 biträdande myndighetschef, 1 handläggningschef, 1 arbetspsykolog, 1 informationskoordinator, 2 studiestödshandläggare och 3 sakkunniga (utkomstskydd för arbetslösa). Vid studiestöd jobbade 1 extra handläggare juni-oktober.

Kunder

AMS har mer än 4 000 registrerade kunder (arbetsgivare, arbetssökande, studerande, personer intresserade av att flytta till Åland) men betjänar totalt många fler än så. Utöver de registrerade kundgrupperna förekommer dagligen en stor mängd kundkontakter via telefon, e-post och webb.

Rådgivande delegationen

Den rådgivande delegationen för AMS leddes av ordförande Linnéa Johansson, avdelningschef vid landskapsregeringens näringsavdelning. Under året hölls ett möte. Mötet hölls på ÅSUB i maj 2019. ÅSUB presenterade verksamheten och organisationen, den nya befolkningsprognosen, konjunkturläget och arbetsmarknaden samt arbetslöshetsstatistik på basen av individmaterial från Arbets- och näringsministeriet

ARBETSLÖSHETEN

Trendbrott

Sedan år 2014 har arbetslösheten minskat varje år, förutom 2019 då den legat kvar på samma nivå som 2018. Enligt den senaste arbetsmarknadsbarometern (ÅSUB R2019:5) och den ekonomiska översikten hösten 2019 (ÅSUB Ö2019:6) sker en viss minskning av arbetskraftens volym men med ett fortsatt högt antal pensioneringar gör att rekryteringsbehovet är relativt högt.

Arbetslösheten under 2019

Arbetslösheten låg på samma nivå 2019 som år 2018 3,5 %. Männen (4,0 %) har fortfarande högre arbetslöshetstal än kvinnorna (3,0 %).

Ungdomsarbetslösheten har minskat från 7,2 % 2014 till 5,6 % 2015 till 5,3 % 2016 till 4,5 % 2017 men ökat 2018 till 4,9 % och nu 2019 till 5,4 %. Pojkarna (6,8 %) har fortfarande högre arbetslöshetstal än flickorna (3,9 %).

Antalet öppet arbetslösa var i genomsnitt 532 (534, 2018) personer. Antalet personer i sysselsättningsfrämjande åtgärder var i genomsnitt 160 (161, 2018).

ARBETSMARKNADSSERVICE

Utmaning

Det fortsatt höga antalet arbetssökande och arbetslösa har präglat arbetsmarknadsservicen under 2019. Det är en utmaning för AMS att tillhandahålla

individuell arbetsmarknadsservice i tillräcklig omfattning och inom rimlig tid då de flesta tjänstemän har ett mycket stort antal kunder som har behov av personlig kvalificerad arbetsmarknadsservice.

Arbets sökande, arbetsmarknadsstatus (årsmedeltal)

	2015	2016	2017	2018	2019
sysselsättningsstöd	37	40	38	41	34
i arbete	242	256	284	302	342
arbetslös	541	528	533	520	524
permitterad	12	10	17	14	8
förkortad arbetsvecka	7	7	7	4	4
utanför arbetskraften (t.ex. sjukskrivna)	116	116	114	124	113
arbetslöshetspension	0	0	0	0	0
i arbetsprövning eller i arbetspraktik	14	14	14	12	13
i sysselsättningsfrämjande utbildning	81	113	106	108	112
TOTALT	1050	1084	1112	1125	1150

Service n steg för steg

När arbetsmarknadsservice tillhandahålls ska den sökande i första hand erbjudas möjlighet att själv använda servicen med hjälp av självbetjäning eller information. Om användningen av service på detta sätt inte är ändamålsenlig med tanke på en sökandes servicebehov eller inte leder till att han eller hon finner något arbete eller utbildning, ska AMS stödja den sökande med mer kvalificerade serviceinsatser.

Arbetsförmedling

Arbetsförmedling till enskilda

Genom AMS arbetsförmedling ska den enskilde få information om lediga arbetsplatser, om de möjligheter som företagande erbjuder och om andra arbetsmöjligheter, möjlighet att genom självbetjäning söka efter arbete samt rådgivning som anknyter till sökande av arbete. För enskild tillhandahålls arbetsförmedling även i fråga om registrering och upprätthållande av uppgifter i anslutning till arbets sökande, sökande efter och presentation av arbetsplatser, arbetsplatserbudanden samt presentation av den arbets sökande för arbetsgivaren.

Arbetsförmedlare genomför kartläggning av hur den arbets sökandes förutsättningar att komma ut i arbetslivet ser ut, personliga möten och intervjuer med arbets sökande. Till förmedlarens uppgifter hör även matchning – att sammanföra arbetsgivare som söker arbetskraft med arbets sökande som söker arbete, identifiering av förmågor hos den arbets sökande som kan behöva förstärkas genom till exempel utbildning och vägledning samt aktivt arbete med insatser tillsammans med den arbets sökande för att öka den arbets sökandes förutsättningar för att finna, få och behålla ett arbete och vid behov utarbetande och revidering av sysselsättningsplan.

Förmedlare handhar även alterneringsledighetsärenden, utlåtanden till utbetalare av arbetslöshetsförmån, information och besvarande av frågor som rör arbetslöshetsförmåner.

Arbetsförmedling till arbetsgivare

Genom AMS arbetsförmedling får arbetsgivare hjälp med att finna lämpliga arbetssökande till lediga arbetsplatser, presentation och uppställande av förslag på basis av de uppgifter om platsansökningar, utbildning, yrke och arbetshistoria som finns registrerade om arbetssökande vid AMS, information och rådgivning om tillgång till och anskaffning av arbetskraft.

Arbetssökande

Antalet arbetssökande kunder på AMS har ökat något. I genomsnitt sökte 1 150 personer arbete via AMS (1 125, 2018). Antalet arbetssökande var som lägst i augusti då 1 096 personer sökte arbete och högst i januari och december med 1 192 personer. Av de 1 192 personerna som var arbetssökande i december var 48,3 % (576 personer) arbetslösa, 28,6 % (341 personer) i arbete, 8,8 % (106 personer) utanför arbetskraften, till exempel sjukskrivna och 9,8 % (117 personer) i sysselsättningsfrämjande utbildning, huvudsakligen SFI.

Lediga platser

Antalet lediga platser ökade under 2019 till 302 i genomsnitt per månad (300, 2018). I genomsnitt tillsattes 244 lediga platser per månad (221, 2018). 52,9 % av platserna tillsattes inom tre veckor (52,9 %, 2018). 20,0 % av platserna tog det över två månader att tillsätta (13,6 % 2018)

AMS bedömning är att 80–85 % av alla lediga platser på Åland anmäls till AMS. Den höga procentsatsen uppnås både genom att många arbetsgivare anmäler och genom att AMS kontaktar arbetsgivare som i lokaltidningarna lediganslår jobb för att höra om deras intresse att anmäla platsen.

Jobbchansen

Evenemanget Jobbchansen arrangerades för sjunde gången under 2019. Ett större tillfälle med drygt tjugo arbetsgivare representerade hölls i januari i Sittkoffs Galleria i samarbete med Ålands Näringsliv. Därutöver har 6 (2, 2018) mindre rekryterings- och informationstillfällen arrangerats av AMS i AMS lokaler. Jobbchansen syftar till att främja den direkta kontakten mellan arbetssökande och arbetsgivare med behov av att rekrytera arbetskraft samt att inspirera till utbildning.

Vägledning, sysselsättningsfrämjande utbildningar och åtgärder

Vägledarens kundmöten innehåller så gott som alltid rådgivning som är av olika art till exempel rådgivning i arbetssökning, möjligheter i arbetslivet, studier, alternativ till rehabilitering då hälsohinder finns, rådgivning av vilka instanser som kan erbjuda hjälp eller bekosta åtgärder som kunden behöver där det finns behov av annan service än den AMS kan erbjuda.

Särskild service för personer med nedsatt arbetsförmåga

AMS kan, med den enskilde kundens medgivande, låta utreda eventuella hälsobegränsningar med tanke på möjligheter till arbete. AMS har ett samarbetsforum med FPA för gemensamma kunder där det behöver klarläggas vad

FPA kan erbjuda och vilken AMS roll ska vara. Där AMS åtgärder inte räcker till vad gäller personer med hälsobegränsningar hänvisas kunden till hemkommunens socialvård som kan ha ansvar att ge service.

Under året fick 16 personer (13, 2018) med nedsatt arbetsförmåga en möjlighet att pröva på ett nytt arbetsområde genom arbetsprövning på en arbetsplats. Ingen (0, 2018) arbetsgivare har erhållit stöd för specialarrangemang på arbetsplatsen för att kunna anställa en person med funktionsnedsättning.

En stor och ökande kundgrupp hos vägledningen är de personer som lyft sjukdagpenning under det maximala antalet dagar, är fortsatt sjukskrivna och väntar på pensionsbeslut eller har fått avslag på sin pensionsansökan. Rådgivning för dessa personer handlar ofta om hur de ska komma tillbaka i arbetslivet samt vilka rättigheter man kan ha hos olika instanser utanför AMS såsom Folkpensionsanstalten (FPA), hälsovården, socialvården och arbetspensionsanstalter.

Sysselsättningsfrämjande utbildningar

För att tillgodose arbetsmarknadens behov av utbildad arbetskraft och motverka arbetslöshet samt stärka den enskildes möjlighet att få eller behålla ett bestående arbete ordnas sysselsättningsfrämjande utbildningar. AMS köper huvudsakligen från Ålands gymnasium sysselsättningsfrämjande utbildningar och landskapsregeringen ger Ålands gymnasium i uppdrag att ordna sysselsättningsfrämjande utbildningar. Utbildningarna kan ha varierande utformningar för att fungera mer effektivt för olika grupper eller behov som är aktuella.

Under 2019 har 10 utbildningar utvärderats efter 3 respektive 6 månader. Totalt deltog 81 personer.

Utbildningar utvärderade 2019	Deltagare	Män	Kvinnor	under		
				25	25-55	över 55
	81	34	47	10	59	12

Situationen efter 3 månader

<i>kvinnor under 25</i>				<i>män under 25</i>			
arbete	studier	arbetslösa	annan	arbete	studier	arbetslösa	annan
5			1	1	1	1	1

<i>kvinnor 25 -55</i>				<i>män 25-55</i>			
arbete	studier	arbetslösa	annan	arbete	studier	arbetslösa	annan
11	1	20	1	7		19	

<i>kvinnor över 55</i>				<i>män över 55</i>			
arbete	studier	arbetslösa	annan	arbete	studier	arbetslösa	annan
5		3			1	3	

Situationen efter 6 månader

<i>kvinnor under 25</i>				<i>män under 25</i>			
arbete	studier	arbetslösa	annan	arbete	studier	arbetslösa	annan
2		1	3	1	1	1	1

<i>kvinnor 25 -55</i>				<i>män 25-55</i>			
arbete	studier	arbetslösa	annan	arbete	studier	arbetslösa	annan
14	4	12	3	8	2	15	1

<i>kvinnor över 55</i>				<i>män över 55</i>			
arbete	studier	arbetslösa	annan	arbete	studier	arbetslösa	annan
7		1		1	1	2	

Med "annan" avses att personens situation är okänd då personen inte längre är arbetssökande eller att personen står utanför arbetskraften.

Totalt var 33 personer i arbete och 8 i utbildning sex månader efter avslutad utbildning emedan 32 var arbetslösa och 8 hade annan status.

Sysselsättningsfrämjande åtgärder

De budgetmedel som reserverats för sysselsättningsfrämjande åtgärder användes i första hand för sysselsättningsstöd som enligt lag kan betalas för anställning, praktik, läroavtal, deltidsarbete och start av företagsverksamhet. Under 2019 beviljades 38 (32, 2018) sysselsättningsstöd för praktik, 42 (40, 2018) för anställning, 3 (1, 2018) för läroavtalsutbildning och 7 (7, 2018) för startandet av företag.

Under 2019 har två sysselsättningsprojekt varit aktuella, Ung Resurs sysselsättningsprojekt som riktar sig till ungdomar och Emmaus sysselsättningsprojekt.

Ung Resurs projekt

Inom Ung Resurs projekt erbjuds maximalt 18 deltagare daglig sysselsättning, hjälp med att planera sin framtid, hjälp att söka studieplats och handledd praktik. Antingen deltar de som inskriva i projektet eller så deltar de genom att vara på extern praktik. Projektet har upphandlats av AMS. I januari 2019 deltog 6 ungdomar i projektet (januari 2018 18 ungdomar) varav 1 började i januari. I februari började ytterligare 5. De flesta slutade under maj månad. Hösten 2019 började 7 nya ungdomar vid olika tidpunkter (hösten 2018 10 ungdomar). Projektet har kontinuerlig intagning från augusti till maj.

För de deltagare som var inne i projektet höstterminen 2018 – vårterminen 2019, (17 inskrivna) var statusen i november 2019, 7 var i utbildning, 2 hade jobb, 3 gick på Starten och 5 var arbetslösa/saknade sysselsättning.

Emmaus projekt

Emmaus sysselsättningsprojekt kan ha maximalt 15 deltagare och erbjuder handledd utbildning för i huvudsak långtidsarbetslösa som behöver stödinsatser för att komma ut på arbetsmarknaden. En deltagare kan delta i projektet i tre till sex

månader i handledd utbildning under fem dagar per vecka och därefter i högst två år genom anställning med sysselsättningsstöd hos någon arbetsgivare utanför Emmaus. Under utbildningstiden ges möjlighet att prova på uppgifter inom Emmaus olika verksamheter som försäljning, renovering av möbler och byggarbeten. Deltagarna får hjälp och möjlighet att gå ut i praktik hos arbetsgivare under kurstiden. I handledd utbildning ingår kunskaper om arbetslivet, arbetssökarfärdigheter, kunskaper om utbildningssystem, uppgörande av plan för ansökan till arbete och utbildning och arbetspraktik. Under anställningsperioden med AMS sysselsättningsstöd får deltagarna fortsatt coachning. Under 2019 hade AMS 30 (22 2018) deltagare i projektet.

För de 30 deltagare som var inne i projektet 1.11.2018-31.10.2019 var statusen 31.10.2019: 9 i arbete, 1 sysselsättningen genom kommunen, 8 arbetslösa, 1 i studier och 11 pågående projektdeltagande.

Studievägledning

AMS köper studievägledningstjänster av Ålands gymnasium för att kunna erbjuda arbetssökande kunder studievägledning. Under 2019 genomfördes 95 studievägledningstillfällen (83, 2018). I de flesta fallen har vägledningen varit inriktad på att informera om vilka alternativ som erbjuds, vilket utbud som finns, hur man söker in till utbildning och vilka behörigheter som krävs.

REKRYTERING AV ARBETSKRAFT UTANFÖR ÅLAND

AMS gör aktiva rekryteringsinsatser utanför Åland genom främst två kanaler: deltagandet i Eures-nätverket (European Employment Services) och den egna verksamheten Åland Living. Eures är ett gemensamt forum för Europeiska kommissionen, offentliga arbetsförmedlingar i EES-länderna och Schweiz samt andra lokala och regionala organ som berörs av sysselsättningsfrågor. Syftet med Eures-nätverket är att främja den fria rörligheten av arbetskraft inom det europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Åland Living är ett samlingsnamn för den verksamhet inom AMS som huvudsakligen riktar sig till målgrupper utanför Åland. Åland Living har som övergripande målsättning att öka rekryteringsunderlaget för det åländska näringslivet, motverka kompetensflykt från Åland samt arbeta för en inflyttning av personer och företag som kan öka diversifieringen av det åländska näringslivet. Åland Living upprätthåller webbplatsen alandliving.ax inklusive rekryteringsportal med möjlighet för åländska arbetsgivare att söka bland CV:n som personer intresserade av jobb på Åland registrerat i databasen. Åland Living informerar om och besvarar flyttfrågor i olika kanaler samt planerar rekryteringsevenemang och informationsmaterial. Eures Åland och Åland Living har samarbeten med både åländska och utomåländska samarbetspartners i rekryteringsfrågor. Under 2019 har Eures Åland och Åland Living deltagit i mässor eller andra rekryteringsevenemang i Åbo, Finland, Idre och Lund, Sverige samt i Holland.

PRAKTIK FÖR HÖGSKOLESTUDERANDE

AMS administrerar systemet med högskolepraktikantplatser. Systemet ger studerande i slutskedet av sina studier en möjlighet att knyta värdefulla kontakter på den åländska arbetsmarknaden genom praktik inom sitt utbildningsområde.

Praktikanterna anställs av AMS men fullgör sin praktik på valfri åländsk arbetsplats som är intresserad och kan erbjuda praktikuppdrag. Högskolepraktiksystemet är avsett att förhindra kompetensflykt från samt locka ny arbetskraft till Åland. Under 2019 har 33 (38, 2018) högskolestuderande, 21 (23, 2018) kvinnor och 12 (15, 2018) män, erhållit praktikplats. 14 (21, 2018) har gjort sin praktik inom den offentliga sektorn och 19 (17, 2018) i näringslivet eller inom tredje sektorn. Systemet är inrättat via ett budgetanslag.

ARBETSPSYKOLOGENS TJÄNSTER

Arbetspsykologen har haft 52 (60, 2018) kunder som har fått hjälp med yrkesinriktad rehabiliteringsplanering och yrkesplanering. Planeringen har gått ut på att söka nyinriktning i arbetslivet efter en bedömning av funktionsförmåga. Utredningarna görs i samarbete med nätverket inom hälsovården, socialen, Folkpensionsanstalten (FPA) och arbetspensionsbolagen. Planeringen resulterar oftast i arbetslösningar, studier, fortsatt rehabilitering eller pension. AMS erbjuder från och med 2017 utredningar av funktionsförmåga för personer med annat modersmål än svenska. Utredningarna handlar oftast om nedsatt funktionsförmåga och ställningstagande till sjukpension. Utredningen och planeringen utförs med hjälp av tolkservice på kundens modersmål. Den yrkesinriktade rehabiliteringsplaneringen fullföljs i samplanering tillsammans med hälsovården, socialförvaltningen och FPA.

UTKOMSTSKYDD FÖR ARBETSLÖSA

Ansökningarna om de arbetslöshetsunderstöd som administreras av AMS och betalas av landskapsmedel, det vill säga grunddagpenningen och arbetsmarknadsstödet, har varit 704 till antalet (739, 2018). Totalt inkom 6 518 (6 015, 2018) redovisningar av arbetslöshetstid. I genomsnitt har 525 (488, 2018) utbetalningar av arbetslöshetsunderstöd gjorts per månad.

År	Nya ansökningar	Övriga beslut	Totalt
2006	345	257	602
2007	334	294	628
2008	336	282	618
2009	501	382	883
2010	570	468	1 038
2011	579	359	938
2012	642	413	1 055
2013	804	464	1 268
2014	739	522	1 261
2015	683	576	1 259
2016	679		1 928 ¹⁾
2017	684		2 665 ²⁾
2018	739		3 739 ³⁾
2019	704		4 248

¹⁾ Indragning av arbetslöshetsförmån behandlades tidigare av arbetskraftskommissionen som inte skickade till sökande något skriftligt beslut om indragning av arbetslöshetsförmånen. Från och med 2016, då AMS tog över beslutsfattandet i arbetslöshetsförmånsärenden, har skriftligt beslut om indragning skickats sökande, därav den

ökade mängden under "Totalt" samt från samma tidpunkt har de två olika (Nya ansökningar och Övriga beslut) diariesystemen slopats och införts ett diariesystem som omfattar alla beslut i arbetslöshetsförmånsärenden, i tabellen ovan redovisas dessa i stapeln "Totalt". I "Totalt" ingår således även antalet från stapeln "Nya ansökningar".

2) AMS ska i ärenden som gäller justering av en arbetslöshetsförmån ge sökanden ett skriftligt beslut. Från och med 2017 ges sökande ett skriftligt beslut på jämkad arbetslöshetsförmån, därav den ökade mängden under "Totalt" år 2017.

3) Genom ändringar i lagstiftningen om utkomstskydd för arbetslösa, bland annat införandet av aktiveringsmodellen, ökade antal beslut med drygt 40 % 2018. Därav den ökade mängden under "Totalt" år 2018.

AMS har behandlat 62 (45, 2018) besvärärenden inom utkomstskyddet för arbetslösa. 38 (25, 2018) av dessa har AMS helt och 1 (1, 2018) delvis ändrat genom själv rättelse, vanligtvis för att sökande har lämnat in nya uppgifter. 0 (1, 2018) besvär yrkanden har återtagits. 20 (18, 2018) besvär har AMS meddelat Ålands förvaltningsdomstol (Åfd) att ska förkastas och AMS har således vidhållit sitt beslut. 3 (2, 2018) ärenden har överförts till besvärsnämnden för social trygghet och utlåtande givits till arbetslöshetskassa.

Åfd har avgjort 12 (8, 2018) besvärärenden. I 9 (3, 2018) fall har Åfd avslagit besvären och i 1 (0, 2018) har Åfd avvisat besväret då det inkommit för sent samt i 2 (5, 2018) fall har Åfd upphävt AMS beslut. Den vanligaste orsaken till att Åfd upphävt är att den besvärande lämnat in till Åfd nya uppgifter som inte fanns då AMS avgjorde ärendet. De ärenden som Åfd har upphävt har AMS valt att inte föra vidare till Högsta förvaltningsdomstolen (Hfd). Besvärsnämnden för social trygghet har avgjort 1 (3, 2018) ärenden och förkastat dem.

AMS har i 31 (10, 2018) ärenden beslutat om återkrav av arbetslöshetsförmåner. En förklaring till det ökande antalet återkrav är att sedan juni 2019 har AMS genom en teknisk anslutning tillgång till Pensionsskyddscentralens arbetspensionssystem och får därifrån uppgifter om kunders inkomster från förvärvsarbete. I ett ärende har AMS avstått från återkravet då det med beaktande av dödsboets ekonomiska situation inte längre var ändamålsenligt att fortsätta återkrävandet.

STUDIESTÖD

AMS handlägger och tar beslut om studiestöd samt ger rådgivning och information till unga och vuxna om studiestöd. Dessutom fattar AMS beslut om återkrav av studiestöd och följer upp återbetalningarna. AMS mottar och meddelar Pensionsskyddscentralen uppgifter om åländska studerandes utländska examina vilka har betydelse för pensionens tillväxt. I studiestödsärenden samarbetar AMS med skolor, banker, FPA och andra myndigheter.

Studiestödsenheten har en hög arbetsbelastning inför terminsstart då studiestödsansökningarna anhopar sig. Topparna under ett läsår inträffar under juli till oktober och januari till mars. Trots hög arbetsbelastning handläggs ansökningarna så att i princip alla studerande får utbetalt studiestöd inom fem veckor efter det att ansökan är komplett.

Studiepenning, vuxenstudiepenning, bostadstillägg och försörjartillägg är bidrag medan *landskapsborgen för studielån* gäller banklån. Landskapsborgen för tilläggsån kan beviljas för terminsavgifter. Från och med höstterminen 2019

indexjusterades studiestödsbeloppen med 1,3 % enligt ändring av konsumentprisindex under 2018.

Antalet studiestödstagare och stödform

År	2016	2017	2018	2019
Studiepenning	2 523	2 421	2 339	2 302
Vuxenstudiepenning	137	173	169	200
Bostadstillägg	1 796	1 707	1 632	1 600
Försörjartillägg	151	160	198	188
Stödtagare, totalt	2 650	2 510	2 576	2 490

Landskapsborgen för studielån och tillägglån för terminsavgift

År	2016	2017	2018	2019
Studielån, antal	1 195	1 180	1 153	1 130
Tillägglån, antal	44	51	37	30

Beslut om studiestöd

Studiestöd beviljas per läsår och kan kompletteras under läsåret med ändringsansökan. Det kan gälla till exempel boende, ändring av terminstid, ansökan om landskapsborgen för lån.

År	2016	2017	2018	2019
Beslut om studiestöd	3 448	3 466	3 244	3 375
Avslag på ansökningar	45	51	79	62

Den vanligaste orsaken till avslag på ansökan om studiestöd är att den studerande inte kompletterat sin ansökan inom den termin som ansökan gäller. Övriga avslagsgrunder är till exempel att studierna inte är studiestödsberättigade, att de inte uppgår till minst deltidsstudier, att övriga inkomster under studiestödstiden är för höga eller att studiestöd ska sökas från FPA eller CSN i Sverige.

AMS har behandlat 1 rättelseyrkande över beslut om studiestöd (1, 2018) och har vidhållit det ursprungliga beslutet.

AMS har i 107 (84, 2018) ärenden beslutat om återkrav av studiestödsförmåner. Av dessa har 98 (82, 2018) återbetalats. Återkraven gäller oftast studieavbrott, för höga inkomster eller sjukskrivning.

UPPEHÅLLSTILLSTÅND FÖR ARBETSTAGARE, DELBESLUT

Ansökningar om uppehållstillstånd för arbetstagare har koncentrerats till fem arbetstillståndsenheter i Finland. Dessa enheter finns i Helsingfors, Tammerfors, Uleåborg, Villmanstrand och på Åland. Enheterna är behöriga att ge delbeslut i ärenden om uppehållstillstånd för arbetstagare till Migrationsverket. AMS ansvarsområde är företag på Åland som söker arbetskraft utanför EU/EES – området. I dessa ärenden tillämpas utlänningslagen (FFS 301/2004) samt de riksomfattande riktlinjer som statsrådet tagit beslut om. AMS uppgifter och befogenheter regleras i överenskommelseförordning.

AMS utreder möjligheten att inom en rimlig tid få sådan arbetskraft som lämpar sig för det aktuella arbetet och som står till förfogande på arbetsmarknaden. Kravet är att arbetsgivaren ska anmäla platsen till AMS och platsen ska vara lediganslagen i minst två veckor.

AMS bedömer om arbetsgivaren har realistiska förutsättningar att uppfylla sina arbetsgivarskyldigheter.

Vid bedömningen av arbetstagarens förutsättningar säkerställer AMS att arbetstagaren har den utbildning och de tillstånd som arbetet kräver (till exempel hygienpass). AMS ska också säkerställa att utlänningens uppehälle på Åland är tryggad genom inkomster från förvärvsarbete under den tid uppehållstillståndet gäller.

Under 2019 behandlades 56 (24, 2018) förstagångsansökningar som gäller anställande av arbetskraft som behöver uppehållstillstånd för arbete, och 40 (36, 2018) som gäller fortsatta tillstånd.

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE 2019

Nedan presenteras sådant som landskapsregeringen angett att från och med 2017 ska ingå i underlydande myndigheters berättelser.

AMS översikt

Under året har inte förekommit händelser som påverkat bokslutsuppgifterna och budgetuppföljningen.

Hållbarhetsstyrning

AMS har anammat de strategiska utvecklingsmålen "Välmående människor vars inneboende resurser växer", "Alla känner tillit och har verkliga möjligheter att vara delaktiga i samhället" och "Attraktionskraft för boende, besökare och företag". AMS medverkar i samordningsmöten som ordnas av medaktörerna i nätverket bärkraft.ax och deltar i "Sektoröverskridande forum för social hållbarhetsutveckling inom landskapsregeringen" och i storföretagsnätverkets arbete kring bland annat rekrytering och kompetensförsörjning. Förverkligandet av målen jobbar AMS med kontinuerligt och hör till AMS kärnverksamhet som att främja sysselsättning och kompetensutveckling, att främja en regionalt balanserad utveckling av arbetsmarknaden, att verka för kvinnors och mäns rätt till arbete på lika villkor, att

motverka diskriminering på arbetsmarknaden, att underlätta för personer med svag ställning på arbetsmarknaden att få arbete och förhindra utslagning från arbetsmarknaden samt att motverka långa tider utan reguljärt arbete.

Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi

Under året har det inte skett väsentliga förändringar som påverkat AMS organisation, verksamhet eller ekonomi.

Bedömning av de viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna samt andra faktorer som inverkar på verksamhetens utveckling

Riskbedömningen som gjordes 2018 har följts upp. Tre områden har prioriterats att jobba med, krav på arbetets kvalitet, arbetsmängd och arbetstakt samt samarbete och information. Under 2019 har ett stort antal åtgärdsförslag utarbetats och tre framröstade åtgärder har påbörjats jobba med.

Det datoriserade studiestödssystemet (STUDS) som Åda Ab ansvarar för innehåller buggar och andra programfel som gör att felaktigheter uppstår vid handläggningen av studiestödsförmåner. AMS är medveten om bristerna och meddelar upptäckta felaktigheter till Åda Ab för rättelse. Det har hänt att programfel inte upptäckts av AMS utan genom att kunder kontaktat AMS. AMS bedömning är att få programfel förblir oupptäckta. I slutet av 2019 har ett nytt studiestödssystem upphandlats.

Uppföljning av budgetmål

Mål: Förbättra matchningen på arbetsmarknaden.

Förverkligat: Under 2019 har 3 arbetssökande påbörjat frivilliga studier, 3 kortvariga studier, 215 sysselsättningsfrämjande utbildningar varav 135 svenska för inflyttade (SFI) och cirka 55 andra allmänna utbildningar. Uppföljningen 2019 av den sysselsättningsfrämjande utbildningen förutom SFI visar att av 81 studerande var 33 personer i arbete och 8 i utbildning sex månader efter avslutad utbildning.

Mål: Långtidsarbetslöshet ska förebyggas och motverkas.

Förverkligat: Andelen nytillkomna långtidsarbetslösa under 2019 låg ungefär på samma nivå som 2018, så det går inte att säga att vi lyckats förebygga och motverka långtidsarbetslösheten under år 2019 om vi jämför med utfallet år 2018.

Mål: Fler praktikplatser och sysselsättningsstödsanställningar ordnas.

Förverkligat: Under 2019 beviljades 38 (32, 2018) sysselsättningsstöd för praktik och 42 (40, 2018) för anställning.

Mål: Öka antalet användare av e-tjänster.

Förverkligat: Sedan juni 2017 har det varit möjligt att ansöka om arbetslöshetsförmåner och redovisa arbetslöshetstid via en e-tjänst. Antalet e-ansökningar har ökat med 29 % från år 2018 (184) till år 2019 (237). I januari 2020 redovisade 28 % av alla som beviljats arbetslöshetsförmåner sin arbetslöshetstid via e-tjänsten, vilket är en betydligt större andel än i januari 2019.

Under 2018 anmälde sig 129 (42,2 % av alla nyanmälda) nya arbetssökande sig via e-tjänsten. Under 2019 anmälde sig 220 (56,7 % av alla nyanmälda) nya arbetssökande sig via e-tjänsten.

Mål: Nå minst 25 000 personer som bor utanför Åland med budskap om arbetsmöjligheter på Åland.

Förverkligat: AMS inom ramen för Åland Living har under 2019 genom nyhetsbrev, sociala medier, webbplats, mässor och samarbeten nått drygt 40 000 personer som bor utanför Åland.

Mål: Minska antalet arbetslösa med annat medborgarskap än finländskt.

Förverkligat: I slutet av februari 2019 var 94 arbets sökande med annat medborgarskap än finländskt placerade i utbildning och 201 var arbetslösa, totalt 295. Vid motsvarande tid 2020 var antalet 102 respektive 182, totalt 284.

Redogörelse för den interna styrningen och kontrollen

AMS myndighetschef leder myndighetens verksamhet och ansvarar för att fastställda mål uppnås. Alla rättelseyrkanden och besvär avgörs av myndighetschefen som i samband med detta granskar lagenligheten i de ärenden där kunden visat missnöje över beslut.

Myndighetschefen följer kontinuerligt upp att de oavslutade ärendena omfattar så få ärenden som möjligt och att budgetmoment inte överskrids eller inte nyttjas i den omfattning som avsetts.

Verksamheten planeras utgående från beviljad budget och redovisas i AMS årliga verksamhetsberättelse.

Uppföljning av tidigare års granskning

Under år 2016 genomförde landskapsrevisionen en granskning av AMS i form av en effektivitetsrevision.

Landskapsrevisionen: Reglementet borde uppdateras. I nuvarande utformning är bland annat tjänstebeskrivningarna och arbetsuppgifterna antingen förlegade eller oklara. Till andra delar borde informationen uppdateras så att den stämmer överens med vedertagen praxis eller förändringar i förfarandet.

Kommentar: I reglementet finns inte tjänstebeskrivningar. Arbetsuppgifterna har uppdaterats både 2015 och 2016 avseende samtliga tjänster förutom handläggningsschef, förmedlare och informatörer. AMS avsåg under 2018 att gå igenom reglementet med personalen för att utröna till vilken del arbetsuppgifterna antingen är förlegade eller oklara samt till andra delar uppdatera informationen så att den stämmer överens med vedertagen praxis eller förändringar i förfarandet. Någon systematisk genomgång har inte heller gjorts under 2019 då andra ärenden prioriterats.

Landskapsrevisionen: Vid verkställandet av utkomstskydd för arbetslösa och studiestöd bör man beakta AMS behov när det nya lönesystemet planeras och implementeras.

Kommentar: Projektgruppen som arbetar med implementering av det nya lönesystemet har kartlagt de behov som AMS har beträffande utkomstskydd och studiestöd. I kravspecifikationen för upphandlingen framgår att landskapsregeringen hanterar utkomstskydd och studiestöd. Projektgruppen har vidare givit leverantören i uppdrag att återkomma med lösningsförslag. Under 2019 har inte något lösningsförslag givits AMS.

Landskapsrevisionen: Processen med registrering av pensionsbaserad arbetslöshetsersättning borde beaktas i det nya lönesystemet för att förenkla arbetet och trygga tillförlitliga uppgifter.

Kommentar: Projektgruppen som arbetar med implementering av det nya lönesystemet har lyft frågan om pensionsbaserad arbetslöshetsersättning med leverantören av det nya lönesystemet och bett dem återkomma med en möjlig lösning. Under 2019 har inte någon möjlig lösning presenterats för AMS.

Landskapsrevisionen: I samband med kommande ibruktage av nätbaserade tjänster borde man undersöka möjligheterna att på sikt anpassa dessa till nuvarande system inom myndigheten och vid landskapsregeringen för att minska det manuella arbetet.

Kommentar: AMS ambition är att de nätbaserade tjänsterna så långt det är möjligt ska anpassas till bland annat landskapsregeringens system för utbetalning av arbetslöshets- och studiestödsförmåner. Projektgruppen som arbetar med implementering av det nya lönesystemet har kartlagt de behov som AMS har beträffande utkomstskydd och studiestöd. I kravspecifikationen för upphandlingen framgår att landskapsregeringen hanterar utkomstskydd och studiestöd. Projektgruppen har vidare givit leverantören i uppdrag att återkomma med lösningsförslag. Under 2019 har inte något lösningsförslag givits AMS.